

Przedstawiciele szkoły epikurejskiej

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Animacja](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Cytat za: Giovanni Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. 3, Lublin 1999, s. 260. .
- Lukrecjusz, *De rerum natura*, [w:] Reale Giovanni, *Historia filozofii starożytnej*, t. 3, Lublin 1999.
- Lukrecjusz, *De rerum natura*, [w:] Giovanni Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. 3, Lublin 1999.

Przedstawiciele szkoły epikurejskiej

Źródło: Chris Parker, *Carpe Diem*, Flickr, licencja: CC BY 2.0.

Szkoła epikurejska powstała pod koniec IV w. p.n.e. i istniała aż do IV w. n.e. Jej przedstawiciele działali w Grecji, a później także w Italii, dzięki czemu ich filozofia znalazła oddźwięk również wśród myślicieli rzymskich. Wpływ etyki epikurejczyków sięga jednak dużo dalej – hedonizm Epikura był zalążkiem stanowiska etycznego nazywanego współcześnie konsekwencjonalizmem. W tej lekcji dowiesz się, kim byli najważniejsi przedstawiciele szkoły epikurejskiej oraz poznasz najbardziej podstawowe założenia ich filozofii.

Twoje cele

- Scharakteryzujesz poglądy Epikura na природę i etykę.
- Wyjaśnisz, na czym polega związek ontologii i etyki w epikureizmie.
- Scharakteryzujesz dzieje szkoły Epikura.
- Powiążesz naukę Epikura z etycznym sporem o ocenę moralną czynu.

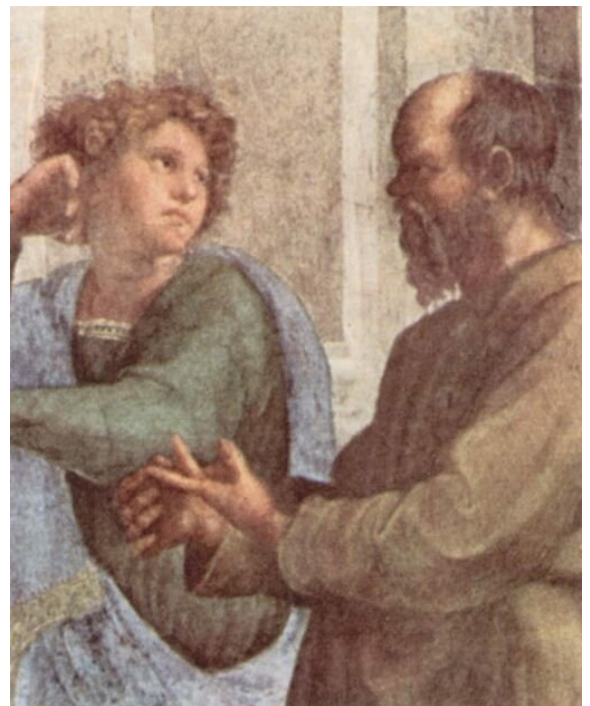
Przeczytaj

Epikur w Atenach

Zanim Epikur założył swoją szkołę, uczył już filozofii w kilku greckich miastach, lecz dla historii epikureizmu przełomowe znaczenie miała przeprowadzka do Aten, gdzie założył szkołę nazywaną Ogrodem. Ateny były w tamtym czasie tętniącym życiem centrum intelektualnym Grecji. Pierwsze skrzypce grali w nim uczniowie Platona, Arystotelesa i Sokratesa.

Licencja: domena publiczna, Wikimedia Commons

O Sokratesie (tu przedstawionym na fresku Rafaela po prawej stronie) mówi się, że wyprowadził filozofię na ulice miast. Przechadzał się po ulicach Aten, prowadząc ze swoimi przyjaciółmi, uczniami, a czasem również napotkanymi przechodniami dyskusje o najważniejszych zagadnieniach z dziedziny moralności. Żywiołem jego myśli było miasto, etyka i *polis*, rozumiane jako wspólnota obywateli. Epikur uciekał tymczasem przed życiem obywatelskim do Ogrodu, odcinając się od polityki i życia publicznego, by tam poszukiwać spokoju ducha i indywidualnego, osobistego szczęścia.

Rafaël, *Szkoła ateńska*, (fragment).

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Platon i Arystoteles, przedstawieni na fresku Rafaela *Szkoła ateńska*.

Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Sednem myśli Platona, który na obrazie został przedstawiony z uniesionym palcem, była teoria, że istnieją niematerialne, niezmiennie byty, które nazywał ideami. Z kolei Arystoteles starał się połączyć w swojej koncepcji bytu jego materialny i niematerialny wymiar. Epikur radykalnie odrzucał oba te wielkie systemy metafizyczne.

Filozofia skupiała się na ontologii, która wykraczała poza widzialną, namacalną przyrodę. Pierwszą, najważniejszą dziedziną była **metafizyka**, która albo wprost odrywała się od świata materii i zmysłów, jak miało to miejsce w platonizmie (**antynaturalizm**), bądź też próbowała godzić **materialistyczny** pogląd na świat przyrody z tym, co go przekraczało (**hylemorfizm** Arystotelesa i jego uczniów). Dwie najważniejsze szkoły filozoficzne, które działały w Atenach czasów Epikura, to założona przez Platona Akademia oraz Perypatet Arystotelesa. Jego nazwa (gr. *peripatesis* – przechadzka) wzięła się od przechadzek, w trakcie których Arystoteles miał wygłaszać wykłady.

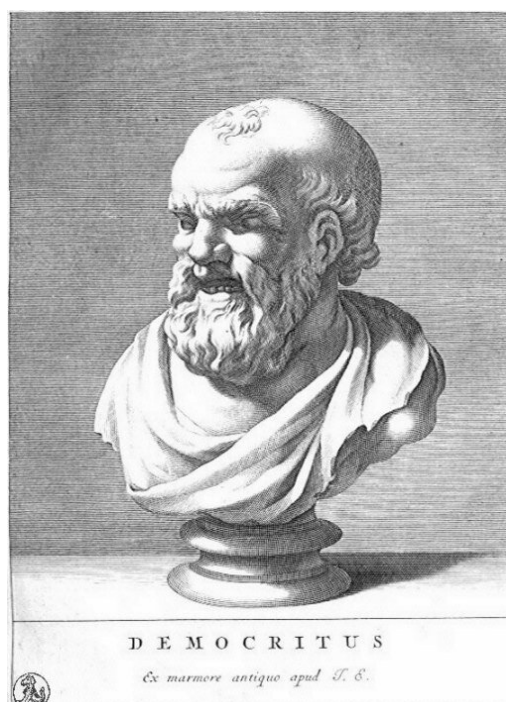
Filozofowie nie dowierzali zmysłom, akcentując znaczenie poznania rozumowego. Etyka, mająca zasadnicze znaczenie dla Sokratesa, stała się ważną, lecz jednak pochodną częścią systemów metafizycznych Platona i Arystotelesa.

Filozofia Epikura

Epikur radykalnie odrzucał wszystkie najważniejsze elementy tych dominujących w ówczesnych Atenach kierunków filozoficznych. Za najważniejszą dziedzinę filozofii uznawał etykę. Zamiast poszukiwać wzoru obywatela *polis*, jak czynili jego wielcy poprzednicy, Epikur skupiał się na pytaniu, jak człowiek w swoim życiu prywatnym może osiągnąć indywidualne, osobiste szczęście.

Filozofię traktował bardzo praktycznie – jako narzędzie zapobiegające cierpieniu, które każdy z nas odczuwa w pewnych momentach życia. Dlatego przyroda i natura rzeczywistości nie jest już u Epikura przedmiotem, który warto poznawać dla samego poznania, jak miało to miejsce choćby u Arystotelesa. Ontologia i filozofia przyrody mają dostarczać racjonalnych argumentów pozwalających przezwyciężyć strach, który stanowi główną przeszkodę niepozwalającą ludziom cieszyć się życiem.

Ontologia ta wyrasta z odrzucanego wówczas poglądu, który dla Epikura był z kolei czymś oczywistym – że zmysły dostarczają nam najbardziej pewnej i wartościowej wiedzy o świecie (**sensualizm**). Prowadzi on do **materialistycznej** koncepcji rzeczywistości – istnieją tylko ciała i próżnia, zaś wszechświat jest nieskończony – liczba ciał oraz przestrzeń, którą zajmują, nie jest niczym ograniczona. Ciała składają się z cząstek. Te najprostsze, niepodzielne, materialne składniki rzeczywistości Epikur nazywał atomami (gr. *átomos* – niepodzielny) (**atomizm**).

Atomy poruszają się w próżni i łączą w większe całości – mechanizm ten leży u podstaw wszystkich zjawisk przyrody, wliczając w to duchowość. Dusza jest zdaniem Epikura materialna i umiera wraz z ciałem.

Atomistyczna teoria budowy materii pojawiła się po raz pierwszy w presokratejskim okresie filozofii, ok. V w. p.n.e. Za jej twórców uważa się Leucypa (Leukippos) oraz widocznego na rycinie Demokryta. Źródło: Wikimedia Commons, domena publiczna.

Epikurejska koncepcja rzeczywistości daje w ten sposób odpowiedź na cztery główne lęki, które zdaniem Epikura dręczą człowieka. Są to:

1. lęk, że nie będzie szczęśliwy;
2. lęk przed cierpieniem;
3. lęk, że nie będzie szczęśliwy;
4. lęk przed śmiercią.

Z nauki Epikura wynika natomiast, że

1. szczęście można osiągnąć, zaznając przyjemności i żyjąc zgodnie z rozumem;
2. cierpienie łatwo znieść, bo gdy jest silne, nie jest długotrwałe, a gdy jest długotrwałe, to nie jest silne;
3. bogowie nie mieszają się do naszych spraw;
4. śmierć nas nie dotyczy, bo gdy umieramy, już nas nie ma.

Zrozumienie przyrody ma więc dla Epikura ten zasadniczy cel, że pozwala człowiekowi osiągnąć spokój ducha, a w ten sposób – szczęście, które jest w jego etyce głównym celem ludzkiego życia ([eudajmonizm](#)). Szczęście polega zaś na doznawaniu przyjemności i niedoznawaniu cierpienia. Oznacza to, że epikureizm jest postacią [hedonizmu](#). Choć Epikur nie odrzuca żadnego rodzaju przyjemności – czy to fizycznych, czy duchowych, to najbardziej podstawowe twierdzenie jego nauki głosi, że już samo pozbawione cierpienia życie jest przyjemnością.

Innymi słowy, według epikurejczyków samo życie daje nam radość. Mącą ją jedynie cierpienia oraz lęk. Cierpienie należy więc unikać, by zaś wyzwolić się z lęków, należy żyć zgodnie z rozumem. Wskazanie to zarówno oznaczało, że zrozumienie przyrody daje spokój ducha, jak i stanowiło wskazanie etyczne dotyczące zaznawania przyjemności. Gdy jest ich zbyt wiele, pojawia się lęk, że przyjemności zabraknie, a więc cierpienie. Dlatego, jak głosi nauka epikurejska:

“ Komu nie wystarcza mało, temu nic nie wystarczy.

Cytat za: Giovanni Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. 3, Lublin 1999, s. 260. .

Hedonizm nie oznacza, jak to się czasami potocznie mówi, braku umiaru w zaznawaniu przyjemności. To pogląd, który za źródło szczęścia w naszym życiu uznaje przyjemność,

a nie inne rzeczy. Zdaniem Epikura, rozumny człowiek zachowuje umiar w poszukiwaniu przyjemności, ponieważ najbardziej wartościowa jest niezależna od jakichkolwiek okoliczności przyjemność czerpana z samego życia.

Ogród – szkoła Epikura

W tętniącej życiem i kipiącej od idei metropolii, jaką były Ateny, szkołę Epikura można uznać za dość nietypową. Otoczona przyrodą, położona była w budynku z ogrodem, gdzie Epikur nauczał i spędzał czas ze swoimi uczniami, ciesząc się spokojem i ciszą. Od dyskusji, wymiany zdań, napięcia intelektualnego ważniejsza była tam radość życia, przyjemność spędzania czasu z lubianymi, kochanymi ludźmi i kultywowanie przyjaźni, której filozof przypisywał niezwykle ważne znaczenie.

W epikureizmie więc sama doktryna filozoficzna nie ma takiego znaczenia jak praktyka – zorientowany na szczęście i przyjemność sposób życia oraz racjonalna postawa wobec świata. To właśnie z tej praktyki, której Epikur oddawał się w Ogrodzie wraz z swoimi uczniami wyrasta jego nauka.

Jeszcze jednak z innego powodu Ogród był wyjątkową szkołą. Próżno szukać w nim wewnętrznych sporów, dysput czy uczniów podważających poglądy swojego nauczyciela. To raczej skupione wokół niego bractwo, grupa ludzi zasłuchanych w nauki mistrza, która następnie konserwowała je, przekazywała dalej i broniła przed atakami innych. Dlatego treść nauki epikurejskiej nie zmieniła się zasadniczo od czasów Epikura – następcy nie rozwinęli myśli założyciela, ograniczając się zamiast tego do jej powielania i wyjaśniania. Wpływ tej koncepcji na starożytny świat był jednak znaczny. Już za życia Epikura, jego nauka rozprzestrzeniła się w greckim i łacińskim kręgu kulturowym. Choć więc ateński Ogród przestał istnieć w I w. n.e., to epikureizm trwał, przede wszystkim w Italii. Należał już wtedy do kanonu filozoficznego, który poznać musiał każdy, kto się nią poważnie interesował.

Epikur dał w swoich dziełach kompletny i zamknięty obraz swojej myśli, której treść w kolejnych wiekach trwania jego szkoły pozostała niezmienną. Nie oznacza to jednak, by nie doczekał się ciekawych kontynuatorów. Rzymski poeta i filozof Lukrecjusz postanowił rozpowszechnić myśl Epikura, nadając jej postać artystyczną. Dał jej kompletny wykład w poemacie *O naturze wszechrzeczy*.

((Lukrecjusz

De rerum natura

Gdyż stała się przerwa w życiu i podczas niej wszystkie ruchy
Bezładnie się pomieszały, zupełnie niwecząc zmysły.

A jeśliby przyszłość miała być uciążliwa i smutna,

To musi też istnieć ten, kogo zło by spotkało.
Skoro zaś śmierć nie dopuszcza do tego, nie pozwalając,
By przeżył człowiek, którego mogłoby spotkać nieszczęście,
Jest oczywiście, że śmierci wcale nie trzeba się lękać,
Bo przecież ten, kogo nie ma, nie może być nieszczęśliwy; I zresztą
co za różnica, czy się w ogóle narodził,
Skoro mu śmierć nieśmiertelna zabrała śmiertelne życie

Źródło: Lukrecjusz, *De rerum natura*, [w:] Giovanni Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. 3, Lublin 1999, s. 305–306.

Inni przedstawiciele epikureizmu

Kres epikureizmu i początki chrześcijaństwa

Czas epikureizmu kończy się, gdy dobiega końca epoka hellenistyczna, a zaczyna nowa – chrześcijańska. Chrześcijanie byli pierwotnie jedną z wielu sekt działających na terenie Cesarstwa Rzymskiego. Obywatele Rzymu patrzyli na nich równie niechętnie, co na epikurejczyków – rzucali oni bowiem wyzwanie oficjalnej religii państwowej Rzymu.

Z czasem jednak chrześcijaństwo stawało się coraz bardziej wpływowym nurtem religijnym. W pierwszych wiekach naszej ery filozofowie i teologowie nazywani Ojcami Kościoła zaczęli tworzyć jedną spójną doktrynę chrześcijańską. Wtedy też ujawniły się istotne różnice między nową religią a epikureizmem – chrześcijańskiego moralizmu nie sposób było pogodzić z racjonalizmem i hedonizmem, a racjonalistycznego materializmu – z chrześcijańskim dualizmem odrzucającym materię i ciało jako źródło zła i stawiającym na piedestale ducha.

O ile różnice między tymi dwoma kierunkami filozoficznymi były rzeczywiście nieprzekraczalne, o tyle otwarta wrogość pierwszych chrześcijan wobec nauki Epikura przyczyniła się do trwającego wiele stuleci zniekształcenia jego myśli. Epikur stał się wręcz karykaturalną postacią rozpasanego hedonisty niepohamowanego w zaspokajaniu potrzeb cielesnych. Wyrwany ze swojego hellenistycznego kontekstu epikureizm stał się synonimem grzesznego hedonizmu, ateizmu i materializmu. Z tego powodu nie było dla niego miejsca w filozofii chrześcijańskiej Europy. Powrót do niektórych wątków myśli Epikura nastąpił dopiero w epoce nowożytnej.

Słowniczek

antynaturalizm

pogląd metafizyczny, zgodnie z którym rzeczywistości nie da się wyjaśnić jedynie za pomocą praw przyrody, ponieważ rządzi się ona własnymi, swoistymi prawami

atomizm

(gr. *átomos* – niepodzielny) teoria budowy materii, zgodnie z którą składa się ona z niepodzielnych cząstek występujących w przyrodzie w nieskończonej ilości; sformułowana po raz pierwszy w starożytnej Grecji przez Leucypa i Demokryta; zwolennikiem atomizmu był Epikur

eudajmonizm

(gr. *eudaimonía* – szczęście) pogląd etyczny, według którego najwyższy dobrem i celem człowieka jest szczęście; szczęście rozumiano jako: zadowolenie ze stanu harmonii (Demokryt z Abdery), skutek rozumnego działania (Arystoteles), przyjemność (epikurejczycy), cnotę (stoicy), oglądanie Boga (św. Augustyn)

hedonizm

(gr. *hedone* – rozkosz) nazwa doktryn etycznych, które uznają przyjemność za najwyższe dobro, cel życia człowieka lub motyw jego postępowania; wyróżnia się hedonizm skrajny (cyrenaicy) oraz hedonizm umiarkowany (np. Epikur), który wpłynął na utilitaryzm (współczesne stanowisko etyczne) oraz konsekwencjalizm (stanowisko w dyskusji o kryterium oceny czynu, które upatruje go w skutkach czynu)

hylemorfizm

(gr. *hýlē* – materia, *morphē* – kształt) u Arystotelesa: pogląd, że forma i materia, z których składa się substancja, są ze sobą nierozzerwalnie związane

materializm

pogląd ontologiczny mówiący, że jedynym istniejącym bytem jest materia

metafizyka

(gr. *tá metá tá physiká* – to, co jest po fizyce) nazwa „pierwszej filozofii” Arystotelesa lub, w węższym sensie, synonim ontologii; u Arystotelesa oznaczała najogólniejszą teorię bytu, zajmującą się pierwszymi zasadami, przyczynami i strukturą bytu

sensualizm

(łac. *sensualis* – zdolny do odczuwania, zmysłowy) pogląd teoriopoznawczy, według którego źródłem wiedzy człowieka są wrażenia, dostarczane umysłowi za pomocą zmysłów

Animacja

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DE5AqVYoP>

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Wywiad z Epikurem*.

Polecenie 1

Wyjaśnij, na czym polega filozoficzny spór w kryterium oceny moralnej czynu i scharakteryzuj dwa stanowiska, które zostały zarysowane w animacji.

Polecenie 2

Napisz opowiadanie, dialog lub inny utwór, który ukaże, na czym polega dobre życie według epikurejczyków. Skup się zwłaszcza na kwestii, jaką postawę wobec różnego rodzaju przyjemności powinien zajmować przedstawiciel epikureizmu.

Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:

Tekst do ćwiczeń 1-2

((Lukrecjusz

De rerum natura

(fragment)

Dodajmy również, iż nie ma nic, o czym mógłbyś powiedzieć,
Że jest osobnym istnieniem, poza cząstkami i próżnią,
Nic, co bym mogło okazać się jakby trzecią naturą.
Albowiem cokolwiek będzie, koniecznie czymś być powinno,
Wielkości znacznej lub choćby najmniejszej, lecz jednak jakiejs; Jeśli
się będzie poddawać, nawet najsłabiej, dotknięciu,
To liczbę cząstek pomnoży i za całością podąży,
Jeśli zaś dotknąć się nie da i z każdej strony pozwoli Poruszającym się
rzeczom przenikać przez siebie, wówczas, Będzie jak najoczywiściej
tym, co nazywam tu próżnią.

Źródło: Lukrecjusz, *De rerum natura*, [w:] Giovanni Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. 3, Lublin 1999, s. 299.

Ćwiczenie 1

Wiersz Lukrecjusza wyraża pewne poglądy filozoficzne. Zdecyduj, do jakiej dziedziny filozofii należą oraz w jakim pozostają stosunku do nauki Epikura.

☐ Lukrecjusz wyraża poglądy ontologiczne, które przeczą naukom Epikura.

☐ Lukrecjusz wyraża poglądy ontologiczne, które wyrażają nauki Epikura.

☐ Lukrecjusz wyraża poglądy etyczne, które wyrażają nauki Epikura.

☐ Lukrecjusz wyraża poglądy etyczne, które przeczą naukom Epikura.

Ćwiczenie 2

Ćwiczenie 3

Wskaż filozofów, z którymi nie zgadzał się Epikur.

☐ Sokrates

☐ Arystoteles

☐ Demokryt

☐ Platon

Ćwiczenie 4

Ontologia Epikura...

☐ zakłada, że w przyrodzie istnieją materialne, proste i niepodzielne byty.

☐ zakłada istnienie niematerialnej sfery rzeczywistości.

☐ zakłada, że istnieją tylko atomy i próżnia.

☐ nie dotyczy duszy.

Ćwiczenie 5

Zdecyduj, które z poniższych stwierdzeń są prawdziwe, a które – fałszywe.

Stwierdzenie	Prawda	Fałsz
Epikur jest twórcą ateńskiej szkoły filozoficznej nazywanej Akademią.	☐	☐
Jako hedonista Epikur głosił, że szczęście przynosi osiągnięcie jak największej ilości zmysłowych przyjemności.	☐	☐
Uczniowie i jego następcy w szkole nie rozwinęli istotnie treści jego nauk filozoficznych.	☐	☐
Zgodnie z koncepcją materii Epikura atomy to niewidzialne gołym okiem cząstki materii, złożone z jądra i otaczających je orbit.	☐	☐

Ćwiczenie 6

Wskaż, jakie są – według Epikura – cztery największe lęki człowieka oraz wyjaśnij krótko, jak filozof uzasadnia, że nie trzeba się nimi przejmować.

☐ Lęk przed cierpieniem

☐ Lęk przed brakiem przyjemności

☐ Lęk o bliskich

☐ Lęk przed wojną

☐ Lęk o własne możliwości

☐ Lęk przed bogami

☐ Lęk przed katastrofą naturalną

☐ Lęk przed śmiercią

Ćwiczenie 7

Scharakteryzuj szczęśliwe życie. Na czym polega ono według epikurejczyków?

Ćwiczenie 8

Lukrecjusz pisze, że

((Lukrecjusz

De rerum natura

Jest oczywiście, że śmierci wcale nie trzeba się lękać, Bo przecież ten, kogo nie ma, nie może być nieszczęśliwy [...].

Źródło: Lukrecjusz, *De rerum natura*, [w:] Giovanni Reale, *Historia filozofii starożytnej*, t. 3, Lublin 1999, s. 306.

W formie eseju uzasadnij to twierdzenie, odwołując się do poglądów epikurejczyków, oraz zdecyduj, czy się z nim zgadzasz.

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Maćkowska

Przedmiot: Filozofia

Temat: Przedstawiciele szkoły epikurejskiej

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

IX. Epikureizm i stoicyzm jako dwa paradygmaty etyki. Uczeń:

1) porównuje epikurejski hedonizm i stoicki perfekcjonizm jako załączki (odpowiednio) konsekwencjalizmu i deontologizmu;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Elementy historii filozofii.

1. Filozofia starożytna. Uczeń opanowuje następujące treści nauczania zawarte w podstawie programowej do filozofii zakresu podstawowego:

5) epikureizm i stoicyzm jako dwa paradygmaty etyki (punkt IX);

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele lekcji. Uczeń:

- scharakteryzuje poglądy Epikura na природę i etykę;
- wyjaśni, na czym polega związek ontologii i etyki w epikureizmie;
- scharakteryzuje dzieje szkoły Epikura;
- powiąże naukę Epikura z etycznym sporem o ocenę moralną czynu.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- odwrócona klasa;
- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- rozmowa kierowana;
- praca z multimedium;
- quiz;
- film.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. **Przygotowanie do zajęć.** Nauczyciel loguje się na platformie i udostępnia uczniom e-materiał: „Przedstawiciele szkoły epikurejskiej” z zaleceniem przeczytania jego treści przed lekcją. Wybrany uczeń przygotowuje kolaż lub mem będący ilustracją lub komentarzem do e-materiału. Uczeń powinien umieć uzasadnić swoją interpretację.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel, po zalogowaniu się na platformie i wyświetleniu e-materiału, odczytuje uczniom temat zajęć oraz cele, a następnie prosi, by na ich podstawie uczniowie sformułowali kryteria sukcesu.
2. Ochotnicy prezentują mem lub kolaż, który przygotowali w ramach pracy przed lekcją.

Faza realizacyjna:

1. **Praca z tekstem.** Uczniowie przystępują do cichego czytania tekstu e-materiału. Indywidualnie zapoznają się z treścią w sekcji „Przeczytaj” i zapisują w zeszyte minimum pięć pytań do tekstu. Uwaga: każde z pytań musi rozpoczynać się od słowa „dlaczego”. Następnie zadają swoje pytania dowolnie wybranej osobie z klasy i odpowiadają na nie. Nauczyciel może wybrać jedno z pytań do zadania domowego.

2. **Praca z multimedium.** Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej materiał z sekcji „Animacja”, a następnie odczytuje polecenie: *Wyjaśnij, na czym polega filozoficzny spór w kryterium oceny moralnej czynu i scharakteryzuj dwa stanowiska, które zostały zarysowane w animacji.* Uczniowie pracują w parach, analizując treść zadania, dyskutując i zapisując wnioski. Wybrane grupy omawiają swoje rozwiązanie i spostrzeżenia na forum klasy.
3. Nauczyciel przechodzi do sekcji „Sprawdź się”. Dzieli klasę na 4-osobowe grupy. Uczniowie rozwiązują zadania na czas, od najłatwiejszych do najtrudniejszych. Grupa, która poprawnie rozwiąże zadania jako pierwsza, wygrywa, a nauczyciel może nagrodzić uczniów ocenami za aktywność.

Faza podsumowująca:

1. Wszyscy uczniowie podsumowują zajęcia, zwracając uwagę na nabyte umiejętności.

Praca domowa:

1. Napisz opowiadanie, dialog lub inny utwór, który ukaże, na czym polega dobre życie według epikurejczyków. Skup się zwłaszcza na kwestii, jaką postawę wobec różnego rodzaju przyjemności powinien zajmować przedstawiciel epikureizmu.

Materiały pomocnicze:

- Henel Ł., *Lekcja filozofii. Od Sokratesa do Heideggera...*, Kraków 2009.
- Krokiewicz A., *Zarys filozofii greckiej*, Warszawa 2000.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Nauczyciel może wykorzystać medium w sekcji „Animacja” do pracy przed lekcją. Uczniowie zapoznają się z jego treścią i przygotowują do pracy na zajęciach w ten sposób, żeby móc samodzielnie rozwiązać zadania.